

Samferdselsdepartement
Postboks 8010 Dep
0030 OSLO

Vår ref.
08/1815-2-AAS

Deres ref.
07/1070-EC

Dato:
18.12.2008

HØRING - UTKAST TIL LOV OM ENDRING I LOV OM JERNBANELOVEN OG JERNBANEANSVARSLØVEN

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) viser til departementets høringsbrev av 16. oktober 2008. Fristen for å komme med merknader til utkastet er 2. januar 2009. LDO har følgende merknader til departementets forslag:

Innledningsvis vil ombudet fremheve at det er positivt at departementet innfører regler som skal sikre bedre likeverd for "funksjonshemmede og bevegelseshemmede passasjerer" innenfor jernbanesektoren. Det er også gledelig å se at departementet fremhever behovet for at "[j]ernbaneforetak og stasjonsansvarlig skal, under aktiv medvirkning av funksjonshemmedes organisasjoner, sikre at det finnes *ikke-diskriminerende regler* for transport.

Ombudet vil imidlertid fremheve enkelte momenter vi anser som nødvendig å ta hensyn til ved endringer i regelverket for nettopp å sikre rettigheter for "funksjonshemmede og bevegelseshemmede passasjerer".

Begrepsbruk

Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven) av 20. juni 2008 nr. 42 trer i kraft 1. januar 2009.

Ombudet vil oppfordre departementet til å presisere at personkretsen som kan be om assistanse m.v. er tilsvarende vernet personkrets etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven. I departementets høringsnotat er det gjennomgående benyttet begrepet "funksjonshemmede og bevegelseshemmede passasjerer". Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven opererer derimot med begrepet "personer med nedsatt funksjonsevne", jf. for eksempel §§ 1 og 4.

I forbindelse med de endringene departementet foreslår i jernbaneloven og jernbaneansvarsloven, mener ombudet derfor at det av hensyn til en enhetlig begrepsbruk er fornuftig å presisere at det er den samme personkretsen som sikres rett til blant annet assistanse. Ombudet vil for øvrig legge til at vi ikke kan se at en endring av begrepsbruk vil føre til noen realitetsendring i departementets forslag.

Universell utforming

Med ikrafttredelsen av diskriminerings- og tilgjengelighetsloven inntreer også krav til universell utforming. Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 (*Plikt til generell tilrettelegging (universell utforming)*) lyder som følger:

”Offentlig virksomhet skal arbeide aktivt og målrettet for å fremme universell utforming innenfor virksomheten. Tilsvarende gjelder for privat virksomhet rettet mot allmennheten.

Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av hovedløsninger i de fysiske forholdene slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig.

Offentlig og privat virksomhet rettet mot allmennheten har plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon så lang det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten. Ved vurderingen av om utformingen eller tilretteleggingen medfører en uforholdsmessig byrde skal det særlig legges vekt på tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmede barrierer, hvorvidt virksomhetens alminnelige funksjon er av offentlig art, de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen, virksomhetens ressurser, sikkerhetsmessige hensyn og vernehensyn.

Brudd på plikten til å sikre universell utforming etter tredje ledd regnes som diskriminering.

Det regnes ikke som diskriminering etter fjerde ledd dersom virksomheten oppfyller nærmere bestemmelser i lov eller forskrift om innholdet i plikten til universell utforming.

[...].”

Ombudet mener det er svært viktig at departementet tar hensyn til plikten til universell utforming i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven ved endringene i jernbaneloven og jernbaneansvarsloven. Problemstillingen viser seg spesielt ved gjennomføringen av forordningens bestemmelser som gjengitt under:

”d) stasjonsansvarlig eller annen bemyndighet skal *utpeke steder på eller utenfor stasjonene, der funksjonshemmede kan meddele sin ankomst og be om assistanse.*”

I forarbeidende til diskriminerings- og tilgjengelighetsloven er det presisert at blant annet jernbanestasjoner bør følge de prinsipper som ligger til grunn for plikten til universell utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9. Det vil si at det ved utvelgelsen av hvor ”personer med nedsatt funksjonsevne” kan meddele sin ankomst, bør bli tatt hensyn til at dette *skal* være i tråd med de generelle adkomstveier/oppmøtesteder til stasjonen. Kort sagt bør jernbanestasjonene være universelt utformet.

Ombudet vil derfor forslå at departementet henviser til diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 i forbindelse med stasjonsansvarliges ansvar for å sikre personer med nedsatt funksjonsevne tilfredsstillende assistanse. Henvisningen vil sikre harmonisering mellom regelverkene, og ikke utvide rettighetene.

Med vennlig hilsen

Elisabeth Lier Haugseth
avdelingsleder

Åsulv Solstad
rådgiver

Kopi: Barne- og likestillingsdepartementet ved Elin Rønningen